

**KONCEPCIA BOJA PROTI EXTRÉMIZMU
NA ROKY 2015 - 2019**

1. Princípy a východiská koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2015 - 2019

Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019 (ďalej len „koncepcia“) predstavuje základný dokument definujúci strategické priority Slovenskej republiky (ďalej „SR“) v oblasti predchádzania a eliminácie radikalizácie, extrémizmu a s nimi spojenej protispoločenskej činnosti ohrozujúcej základné práva a slobody osôb a základy demokratického právneho štátu. Potreba jej prijatia a realizácia v nej navrhnutých opatrení vyplýva jednak z dôvodu ochrany týchto hodnôt zakotvených v Ústave SR, medzinárodných dohovoroch v oblasti ľudských práv, ktorými je SR viazaná, ako aj z ostatných dokumentov strategickéh povahy v tejto oblasti. Zároveň je koncepcia premietnutím úloh zo Stratégie vnútornej bezpečnosti Európskej únie (ďalej „EÚ“) v oblasti predchádzania násilnému extrémizmu a radikalizácii¹.

Aj keď situáciu v oblasti radikalizácie a extrémizmu možno v SR považovať za stabilnú a bez významnejších incidentov ohrozujúcich stabilitu štátu, je potrebné, aby sa k možným zmenám pristupovalo predvídavo a najmä s ohľadom na okolité štáty, či celkovú bezpečnostnú situáciu v Európe. Nárast radikalizácie obyvateľstva v krajinách za hranicami EÚ postihnutých vnútornými konfliktami, vznik ozbrojených skupín s extrémistickou ideológiou v týchto oblastiach a zapájanie občanov krajín EÚ do takýchto konfliktov totiž priamo ovplyvňuje aj bezpečnostnú situáciu krajín EÚ, vrátane Slovenska. Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že pri existujúcej situácii je potrebné zamerať sa na prevenciu radikalizácie a elimináciu faktorov, ktoré ju podmieňujú.

V kontexte extrémizmu nie je možné a ani správne chápať SR izolovane od týchto trendov a je preto potrebné venovať pozornosť aj vývoju v okolitých štátoch. Vzhľadom na vysokú mieru prepojenia a spolupráce domácich extrémistických subjektov s extrémistickými organizáciami a skupinami v okolitých štátoch sú práve podnety zo zahraničia významné pri formovaní nových trendov, metód pôsobenia, organizovania a zmien ideológie v rámci extrémistickej scény v SR.

V dnešnej dobe, kedy je vďaka masovému rozšíreniu internetu prístup k informáciám jednoduchší ako kedykoľvek predtým, je nevyhnutné, aby sa pozornosť spoločnosti zamerala na zvyšovanie povedomia verejnosti a zvlášť niektorých ľahko ovplyvniteľných skupín o nebezpečenstve ktoré extrémizmus a s ním súvisiace javy predstavujú pre celú spoločnosť a každého jednotlivca v nej. Zároveň je nevyhnutné objasňovať a neustále pripomínať základné hodnoty na ktorých je postavená SR ako sú vláda práva, systém základných práv a slobôd, trojdelenie moci, ktoré sú pozitívnymi hodnotami, ktoré je potrebné brániť pred ohrozením zo strany extrémizmu.

Je potrebné sústrediť sa a vyhľadať najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva a veľmi jasne a presne zamerať odkaz, ktorým sa SR dištancuje od akceptácie prejavov, ktoré by pôsobili nenávisťne voči skupinám obyvateľstva pre dôvody akými sú rasa, farba pleti, pohlavie, etnická, či národnostná príslušnosť, sexuálna orientácia alebo náboženské vyznanie.

¹ OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE: Stratégia vnútornej bezpečnosti EÚ: Päť krokov k bezpečnejšej Európe, Strategický cieľ 2: Zabraňovať terorizmu, radikalizácii a náboru nových členov – vytvoriť súbor nástrojov boja proti násilnému extrémizmu.

Extrémizmus je potrebné potláčať od samotného zárodka a práve preto má koncepcia, odrážať vôľu celej spoločnosti predchádzať a zamedziť prejavom extrémizmu a procesu radikalizácie. Keďže radikalizáciu a extrémizmus môže spoločnosť nečinnosťou a ľahostajnosťou podnecovať, v obsahu koncepcie je stanovený ambiciózny cieľ a to zamedziť radikalizácii prostredníctvom vzdelávania a zvyšovania povedomia spoločnosti. Len efektívnym a racionálnym prístupom je možné predchádzať následkom radikalizácie a extrémizmu a preto bol na tento účel oslovený celý rad subjektov, ktoré vyjadrili súhlas so spoluprácou na príprave koncepcie a aktívne sa spolupodieľali.

Koncepcia sa obsahovo zameriava na aktuálne otázky a problémy, pričom za súčasného stavu a bezpečnostnej situácie je to prevencia, zvyšovanie povedomia spoločnosti, efektívne vzdelávanie príslušníkov bezpečnostných zborov a spolupráca s okolitými štátmi.

Zámer koncepcie sa odráža v štyroch strategických cieľoch koncepcie, ktoré sú definované v texte materiálu a predstavujú snahu uvedených subjektov efektívne a aktívne sa spolupodieľať na prevencii a boji proti extrémizmu, rovnako ako aj vytvárať objektívnu mienku spoločnosti k tomuto javu a jeho prejavom, ktoré negatívne vplyvajú na život spoločnosti.

2. Definovanie základných pojmov

SR ako demokratický právny štát založený na vládě práva a univerzálnom systéme základných práv a slobôd odmieta všetky formy a prejavy extrémizmu, ktorý je v priamom protiklade voči týmto základným hodnotám zakotveným v Ústave SR.

Extrémizmus označuje konanie a prejavy vychádzajúce z postojov krajne vyhrotenej, demokratickému systému nepriateľskej ideológie, ktoré či už priamo, alebo v určitom časovom horizonte deštruktívne pôsobia na existujúci demokratický systém a jeho základné atribúty. Druhou charakteristickou črtou extrémizmu a s ním spájaných aktivít je, že útočia na systém základných práv a slobôd garantovaných ústavou a medzinárodnými ľudsko-právnymi dokumentmi, alebo sa snažia svojimi aktivitami uplatňovanie týchto práv sťažiť, či znemožniť.

Za ďalšie charakteristické znaky extrémizmu sa považuje snaha o obmedzenie, potláčanie, znemožnenie výkonu základných práv a slobôd pre určité skupiny obyvateľstva definované ich pohlavím, národnosťou, rasou, etnikom, farbou pleti, vierovyznaním, jazykom, sexuálnou orientáciou, príslušnosťou k spoločenskej triede, majetkom, ako aj používanie fyzického násillia či hrozba použitia násillia namiereného voči názorovým či politickým oponentom alebo ich majetku. Extrémizmus sa delí na pravicový, ľavicový, náboženský a extrémizmus zameraný na jednu otázku (ekologický, separatizmus a pod.)

Reagujúc na vývoj verejných politík v oblasti vnútornej bezpečnosti na úrovni EÚ je potrebné v koncepcii zaviesť pojem radikalizácie, ktorý s extrémizmom úzko súvisí.

Radikalizácia označuje proces, v ktorom jednotlivci alebo skupiny pod vplyvom radikálnej politickej alebo náboženskej ideológie opustia hodnotový systém danej krajiny a osvoja si nový systém hodnôt, ktoré nie sú v súlade so základnými princípmi demokratickej

spoločnosti ako je vláda práva, vrodená ľudská dôstojnosť, rovnosť pred zákonom či univerzálny systém základných práv a slobôd. S takýmto osvojením radikálnej ideológie a oddelením jednotlivca od systému morálnych a právnych noriem existujúcich v demokratickej spoločnosti sa zvyšuje odhodlanie realizovať radikálnu ideológiu v praxi násilnými spôsobmi a toto môže niekedy viesť až k použitiu prostriedkov terorizmu².

Radikalizácia však nie je lineárny proces a nie každý jedinec, ktorý si osvojí nový systém hodnôt ich musí nevyhnutne začať v praxi realizovať násilnou formou. V každej z jednotlivých fáz tohto procesu je možné intervenovať s cieľom zastaviť proces radikalizácie. Takéto zásahy a intervencie sa nazývajú deradikalizáciou. SR sa ako členský štát EÚ hlási k svojim záväzkom realizovať aktivity smerujúce k predchádzaniu radikalizácie vedúcej k násilnému extrémizmu a terorizmu a preto sú súčasťou koncepcie aj opatrenia zamerané na túto oblasť.

Pojem trestné činy z nenávisti (v anglickom jazyku hate crimes), ktorý je používaný vo viacerých dokumentoch³ a odporúčaniach medzinárodných organizácií⁴, ktorých je SR členom a ktorých výskyt je týmito organizáciami monitorovaný⁵ nie je v slovenskom Trestnom zákone definovaný. V § 140 Trestného zákona je však upravený osobitný motív, ktorý zahŕňa všetky trestné činy motivované nenávisťou k akejkoľvek sociálnej skupine.

Osobitným motívom podľa § 140 písm. d) Trestného zákona sa rozumie spáchanie trestného činu v úmysle verejne podnecovať k násiliu alebo nenávisti voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie, ak je zámenkou pre vyhrážanie sa z predchádzajúcich dôvodov a podľa § 140 písm. f) Trestného zákona z národnostnej, etnickej alebo rasovej nenávisti, nenávisti z dôvodu farby pleti, nenávisti pre sexuálnu orientáciu.

V súvislosti s trestnými činmi pri ktorých bola osobitným motívom nenávisť voči skupine osôb a jednotlivcovi tak, ako je to vyjadrené v § 140 je však potrebné zdôrazniť, že sa ich dopúšťajú nielen osoby ktoré sú členmi či sympatizantmi extrémistických zoskupení, ale ich páchatelom môže byť ktokoľvek u koho sa preukáže takýto osobitný motív konania.

² Problematika radikalizácie je obsiahnutá vo viacerých dokumentoch na úrovni EÚ - Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Predchádzanie radikalizácii vedúcej k terorizmu a násilnému extrémizmu - Posilnenie opatrení EÚ COM (2013)941z 15.1.2014; ŠTOKHOLMSKÝ PROGRAM – otvorená a bezpečná Európa, ktorá slúži občanom a chráni ich (Ú. V. EÚ C 115 4. 5. 2010, str. 1), Oznámenie komisie európskemu parlamentu, rade, európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov: Vytvorenie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre európskych občanov; Akčný plán na implementáciu Štokholmského programu, KOM(2010) 171 v konečnom znení.

³ Napr. závery Rady EÚ o boji proti trestným činom z nenávisti v Európskej únii prijaté dňa 6.12.2013 <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=SK&f=ST%2017057%202013%20INIT>.

⁴ Napr. rozhodnutia rady ministrov Organizácie pre spoluprácu a bezpečnosť v Európe (OBSE), ktoré sú záväzné aj pre Slovenskú republiku ako členský štát OBSE. Jedná sa najmä o MC Decision No. 4/03, MC Decision No. 12/04, MC Decision No. 9/09 - <http://www.osce.org/cio/40695?download=true> alebo záverečné odporúčania Výboru OSN pre odstránenie rasovej diskriminácie z mája 2014 <http://bit.ly/1yp7xYs>.

⁵ OBSE každoročne vydáva správu o stave v oblasti trestných činov z nenávisti, do ktorej prispieva aj Slovensko <http://hatecrime.osce.org/slovakia>.

V medzivládnych a medzinárodných organizáciách, ktorých je SR členom⁶ je používaná nasledovná definícia tohto pojmu: trestný čin z nenávisťi označuje taký trestný čin, ktorý je spáchaný z nenávisťi alebo predpojatosti páchatel'a určitej voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej chránenej skupinovej charakteristike.

Predpojatosť znamená, že osoba alebo vec ktorá je predmetom útoku bola vybraná páchatel'om výlučne na základe skutočnej alebo domnejšej príslušnosti alebo spojitosti s jednou zo základných charakteristík danej osoby ako sú: pohlavie, jazyk, národnosť, rasová a etnická príslušnosť, vierovyznanie, sexuálna orientácia, zdravotné postihnutie. Za trestné činy z osobitného motívu je potrebné považovať aj také činy, ktoré v momente ich nahlásenia Policajnému zboru alebo prokuratúre takto vnímajú ich obeť⁷.

Dôvodom potreby prísnejšieho posudzovania takejto motivácie páchatel'a formou osobitného motívu je závažnejší celospoločenský dopad takéhoto trestného činu. Ten je spôsobený skutočnosťou, že takéto trestné činy majú dopad nielen na konkrétnu obeť, ale zasahujú celú komunitu či skupinu osôb s rovnakými charakteristikami tým, že vzbudzujú strach, obavy a napätie, čo je často krát aj hlavným úmyslom páchatel'ov.

Brániaca sa demokracia ako východisko boja proti extrémizmu

Konečným, aj keď málokedy otvorene deklarovaným cieľom extrémistov je odstránenie základných prvkov a atribútov demokratického právneho štátu a preto aj reakcia štátu musí zodpovedať tejto hrozbe.

Historická skúsenosť s nacistickým a komunistickým totalitným režimom⁸ dokazuje, že nepriatelia demokracie dokázali využiť demokraciu a nástroje, ktoré im ponúka (sloboda prejavu, zhromažďovacie a združovacie právo) na získanie moci formálne legálnou cestou, ktorú následne zneužili na zavedenie opatrení, ktoré v praxi znamenali odstránenie základov samotnej demokracie.⁹

Keďže extrémizmus predstavuje ohrozenie demokracie v jej základoch a nepriatelia demokracie využívajú na svoje aktivity nástroje a možnosti, ktoré im demokracia poskytuje, je nevyhnutné, aby sa demokracia voči pokusom o jej odstránenie, či oklieštenie dokázala efektívne brániť. Obrana demokracie a jej základných atribútov by mala byť preto rovnako silná a efektívna ako odhodlanie jej nepriateľov zničiť ju. Za základný princíp európskych demokracií tento koncept uznal vo viacerých svojich rozsudkoch aj Európsky súd pre ľudské práva.

⁶ OBSE, Rada Európy, Európska Únia, OSN.

⁷ Aj keď sa v niektorých prípadoch nemusí takáto motivácia v neskorších štádiách trestného konania, či v záverečnom rozsudku potvrdiť, preverovanie nenávisťného motívu páchatel'a oznámeného zo strany obetí má pre ne veľký význam a zvyšuje mieru dôvery v OČTK nielen u danej obeť ale u celej komunity.

⁸ Víťazstvo NSDAP v Nemecku v roku 1933 (43.9%), ktoré viedlo k prijatiu zmocňovacieho zákona, zákazu ostatných politických strán a zavedeniu vodcovského princípu ako aj víťazstvo komunistickej strany vo voľbách v roku 1946 (40%), ktoré viedlo k ovládnutiu silových štruktúr v ČSR a februárovému prevratu v roku 1948.

⁹ Známy v tomto kontexte je napr. Goeblessov výrok: „Prišli sme do Ríšskeho snemu, aby sme sa vyzbrojili zbraňami demokracie z jej arzenálu. Stali sme sa poslancami Ríšskeho snemu, aby nám weimarská ideológia pomohla sama seba zničiť.“

Brániaca sa demokracia je taká demokracia, ktorá vystupuje aktívne pomocou právnych, mocenských a diskurzívnych nástrojov proti svojim ideovým nepriateľom vo vnútri systému a to ešte predtým, než títo nepriatelia iniciujú naplnenie hlavných hrozieb, ktoré z ich existencie vyplývajú, predovšetkým závažného narušenia stability ústavného zriadenia či jeho zničenia. Títo nepriatelia sú vystavení represii, ktorá je však výsledkom demokratického politického procesu a nezasahuje neprimerane do základných ľudských práv¹⁰.

Nepriateľom demokracie nemusí byť nevyhnutne len politický subjekt, ale akákoľvek skupina či hnutie, ktoré sa snaží poškodiť, rozvrátiť alebo odstrániť demokratické štruktúry a ktorého agenda je v rozpore s demokratickými základmi usporiadania spoločnosti.

Slovensko, vychádzajúc z historickej skúsenosti s totalitnými režimami, sa z týchto dôvodov plne hlási k princípom a východiskám konceptu brániacej sa demokracie.

3. Hlavné strategické ciele koncepcie

So zreteľom na situáciu na Slovensku a na vývoj extrémistickej scény za obdobie posledných rokov boli stanovené štyri základné strategické ciele koncepcie. Ich spoločným cieľom je predchádzať a zamedziť radikalizácii vedúcej k extrémizmu formou skorej intervencie a systematickým vzdelávaním jednotlivých cieľových skupín. V oblasti represie je strategickým cieľom koncepcie zvýšenie kapacít a možností na efektívne odhaľovanie a stíhanie trestných činov extrémizmu a s nimi súvisiace organizačné opatrenia.

1. Posilniť odolnosť komunit a jednotlivcov voči nedemokratickým ideológiám a extrémizmu.

Obsahovo sa tento cieľ zameriava na usmernenie toku informácií takým spôsobom, aby sa dostali k adresátom, ktorí získajú dôveru voči zodpovedným inštitúciám. Tento cieľ je sledovaný najmä zapojením viacerých subjektov do procesu zvyšovania odolnosti komunit. Ďalej je prostredníctvom dostupných nástrojov, napr. zberom údajov o obetiach trestných činov extrémizmu, zvýšením dôvery obetí voči Policajnému zboru (ďalej „PZ“) potrebné získavať informácie o latencii tohto druhu trestnej činnosti a na ich základe poskytnúť spoločnosti ucelený pohľad na stav trestných činov extrémizmu a rasovo motivovaných trestných činov.

2. Zvyšovať povedomie o prejavoch a spoločenskej závažnosti extrémizmu a následkoch radikalizácie.

Realizovať vzdelávanie v oblasti radikalizácie, extrémizmu a ich prejavov, upozorňovať na ich nebezpečenstvo prostredníctvom masmédií a vzdelávania vybraných

¹⁰Definícia brániacej demokracie vychádza z prác Uwe Backese a Eckharda Jesseho, ktorý tento koncept nazývajú „streitbare demokratie“, v podobe v akej boli použité v publikácii Miroslava Mareša a Štěpána Výborného Militantní demokracie ve střední Evropě (Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014).

cieľových skupín za účelom vytvorenia určitého systematického rámca je jedinou možnosťou ako dosiahnuť želaný stav v oblasti vzdelanosti a povedomia spoločnosti o týchto javoch.

3. Efektívne monitorovať a odhaľovať trestné činy extrémizmu, stíhať ich páchatel'ov.

Úlohy smerujúce k naplneniu cieľa sledujú najmä zabezpečenie efektívnej výmeny informácií, analyzovať a zväžiť potrebu aktualizácie niektorých ustanovení trestnoprávných kódexov, monitorovať mieru radikalizácie spoločnosti a extrémistickú činnosť prostredníctvom zainteresovaných subjektov a v rámci ich možností.

4. Vytvárať inštitucionálne a personálne kapacity pre štátne orgány plniace úlohy vo veciach ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu.

Obsahovo ide o vytvorenie účinných nástrojov po organizačnej stránke, vyčlenenie špecialistov a s tým súvisiace vzdelávanie týchto osôb, následné nastavenie mechanizmov, ktorými sa budú zabezpečovať úlohy súvisiace s ochranou ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu. V podstate ide o analýzu, zlepšenie a zabezpečenie efektívneho fungovania bezpečnostných zložiek.

Uvedené štyri ciele sa dopĺňajú a len vzájomne môžu dopomôcť vytvoriť ucelený spoločenský rámec pre efektívny boj s extrémizmom. Len splnením všetkých štyroch strategických cieľov sa dá dosiahnuť účel koncepcie, ktorým je efektívny, aktívny a multidisciplinárny boj proti radikalizácii a extrémizmu, jeho prejavom a sympatizantom, ale najmä spoločenským dôsledkom.

Aj keď vzhľadom na povahu koncepcie ako strategického materiálu pre verejné politiky v danej oblasti sa v nej obsiahnuté úlohy dotýkajú najmä orgánov verejnej správy a špecializovaných inštitúcií zriadených zákonom, je potrebné zdôrazniť, že predchádzanie a potlačanie prejavov extrémizmu a radikalizácie nemôže byť delegované len na tieto orgány a inštitúcie. Pri napĺňaní cieľov vytyčených v koncepcii je kľúčová aktívna účasť celej občianskej spoločnosti a jej jednotlivých aktérov – akademickej obce, mimovládnych organizácií, médií či jednotlivých občanov. Ochrana demokracie a jej základných atribútov pred snahami o jej narušenie totiž nemôže byť len úlohou orgánov štátu ale je v záujme všetkých jej občanov. Z tohto dôvodu sú v rámci koncepcie navrhnuté úlohy, ktoré umožnia zapojenie aj iných subjektov¹¹ do napĺňania jej strategických cieľov.

Vyhodnotenie plnenia cieľov koncepcie ako aj jednotlivých jej úloh bude predmetom odpočtu za celých päť rokov, teda k 31. 12. 2019. Koncepcia a plnenie jej jednotlivých úloh však bude priebežne vyhodnocované poradnými orgánmi vlády SR, v ktorých pôsobnosti sa problematika extrémizmu nachádza¹² s cieľom navrhnuť prípadné doplnenie úloh, či úpravy počas jej platnosti.

¹¹ Ide o subjekty uvedené pod jednotlivými úlohami.

¹² Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a jej Výbor pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie.

4. Úlohy

1. Posilniť odolnosť komúnit a jednotlivcov voči nedemokratickým ideológiám a extrémizmu.

Úloha č. 1.1

Zaviest' multidisciplinárny prístup, zahrnúť viaceré subjekty do procesu odhaľovania znakov radikalizácie (školsťvo – pedagogickí a odborní zamestnanci – sociálni pracovníci úradov PSVaR) – vypracovať dokument pre pedagogických a odborných zamestnancov a sociálnych pracovníkov na identifikáciu znakov radikalizácie.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	MŠVVaŠ SR, MPSVR SR (ÚPSVaR)
Termín:	priebežne
Zdroje:	v rámci kapitoly
Plnenie:	Vypracovať dokument, ktorý by obsahoval základné znaky radikalizácie, následná distribúcia dokumentu v elektronickej podobe pedagogickým a odborným zamestnancom na vysokých, stredných a základných školách, sociálnym pracovníkom úradov PSVaR.
Výsledok:	Zefektívnenie prevencie a procesu odhaľovania signifikantných prvkov radikalizácie mládeže.

Úloha č. 1.2

Usporiadať školenia pre služobných psychologov k problematike extrémizmu s cieľom zistiť možnosti využitia psychologických nástrojov na odhaľovanie tendencií k extrémizmu.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	MO SR
Termín:	každoročne do 31. decembra 2019
Zdroje:	v rámci kapitoly
Plnenie:	Usporiadať školenia pre služobných psychologov k problematike extrémizmu s cieľom zistiť nakoľko je možné realizovať vstupné psychologické vyšetrenia aj so zameraním na odhaľovanie potenciálnych sympatizantov extrémizmu.
Výsledok:	Zvyšovať vedomosti služobných psychologov v oblasti radikalizácie a extrémizmu, pričom tieto školenia majú sledovať možnosti využitia nadobudnutých vedomostí služobnými psychologmi pri psychologických vyšetreniach záujemcov o vstup do ozbrojených bezpečnostných zborov.

Úloha č. 1.3

Spolupracovať s rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny pri informovaní sociálnych pracovníkov úradov PSVaR o prejavoch extrémizmu.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	MPSVR SR (ÚPSVaR)

Termín:	priebežne
Zdroje:	v rámci kapitoly
Plnenie:	Výmena informácií o prejavoch extrémizmu na pracovných stretnutiach organizovaných podľa potreby.
Výsledok:	Zabezpečiť fungujúci obojstranný tok informácií medzi jednotlivými subjektmi.

Úloha č. 1.4

Spracovať pre potreby miestnej samosprávy metodickú príručku k alternatívnym možnostiam riešenia problematiky verejných zhromaždení s extrémistickým prvkom.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	ZMOS, UMS, MVO
Termín:	31. december 2015
Zdroje:	v rámci kapitoly
Plnenie:	Vypracovať metodickú príručku pre samosprávy týkajúcu sa otázok súvisiacich s verejnými zhromaždeniami pri ktorých hrozí narušenie verejného poriadku, bezpečnosti alebo zásah do práv a slobôd iných. Príručka bude distribuovaná elektronickou formou.
Výsledok:	Efektívnejšie zvládanie verejných zhromaždení, zvýšenie informovanosti samospráv o problematike extrémizmu.

Úloha č. 1.5

Zorganizovať seminár zameraný na problematiku súvisiacu so životom a aktivitami etnických skupín žijúcich na Slovensku.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	MVO
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	do 31. decembra 2019 každoročne
Plnenie:	Organizačne a odborne zabezpečiť semináre zamerané na život etnických skupín na území Slovenskej republiky.
Výsledok:	Organizovanie seminárov.

2. Zvyšovať povedomie o prejavoch a spoločenskej závažnosti extrémizmu a následkoch radikalizácie.

Úloha č. 2.1

Rozšíriť spoluprácu s poskytovateľmi internetových služieb k vyhľadávaniu a ohlasovaniu činnosti s extrémistickým podtextom, resp. rozpoznávanie výrokov, ktorých odkazom je nenávisť voči jednotlivcom a skupinám.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	MVO, poskytovatelia internetových služieb
Termín:	priebežne

Zdroje:	v rámci kapitoly
Plnenie:	Preskúmať možnosti spolupráce s internetovými poskytovateľmi služieb a následne dohodnúť formu spolupráce.
Výsledok:	Uzatvoriť dohodu o spolupráci s poskytovateľom internetových služieb.

Úloha č. 2.2

V rámci informačno-vzdelávacieho bulletinu Sociálna prevencia reflektovať problematiku extrémizmu.

Zodpovedný:	MK SR
Spolupracujúci:	NOC
Termín:	priebežne
Financovanie:	v rámci kapitoly
Plnenie:	V periodiku publikovať články zamerané na problematiku extrémizmu s dôrazom na prevenciu.
Výsledok:	Prevencia a zvyšovanie povedomia o problematike extrémizmu.

Úloha č. 2.3

Realizovať komplexnú verejnú kampaň zameranú na vysvetľovaní pozitív a hodnôt demokracie ako protikladu k autoritárskym a totalitným ideológiám.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	MZVaEZ SR, RTVS, MVO
Termín:	priebežne do 31. decembra 2019
Zdroje:	mimorozpočtové - operačné programy EÚ, prípadne výzvy jednotlivých DG
Plnenie:	Realizácia celoplošnej verejnej kampane so širokou škálou osvetových, informačných a vzdelávacích aktivít zameraných na rôzne cieľové skupiny vysvetľujúca základné atribúty demokracie, význam jej princípov a hodnôt ako i nebezpečenstvo totalitných ideológií.
Výsledok:	Zvýšenie povedomia verejnosti a jednotlivých cieľových skupín o výhodách demokracie, aktivizácia občanov na obranu jej hodnôt, prevencia radikalizácie.

Úloha č. 2.4

Zaradiť témy týkajúce sa prevencie a eliminácie prejavov rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu, extrémizmu a ostatných foriem intolerancie do priorit dotačných výziev jednotlivých rezortov.

Zodpovedný subjekt:	MV SR, MZVaEZ SR, MŠVVŠ SR, MK SR
Spolupráca:	
Termín:	do 31. decembra 2019 každoročne
Zdroje:	v rámci kapitoly

Plnenie:	V rámci dotačných výziev jednotlivých rezortov zaradiť priority, ktoré umožnia podporu aktivít zameraných na efektívnu a cielenú prevenciu prejavov rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu, extrémizmu a ostatných foriem intolerancie a aktivity zamerané na deradikalizáciu.
Výsledok:	Zvýšenie povedomia verejnosti a jednotlivých cieľových skupín o výhodách demokracie, aktivizácia občanov na obranu jej hodnôt, prevencia radikalizácie.

Úloha č. 2.5

<i>Vykonávať školenia pre príslušníkov Policajného zboru za účelom systematického vzdelávania s ohľadom na aktuálne trendy vývoja radikalizácie a kriminálneho extrémizmu.</i>	
Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	KR PZ, MVO
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	do 31. decembra 2019 každoročne
Plnenie:	Zabezpečiť organizačné a personálne kapacity na realizáciu školenia školiteľov na úseku extrémizmu a následné školenia príslušníkov služby kriminálnej polície poverených na úseku extrémizmu.
Výsledok:	Zvyšovanie odbornosti pre účinný boj s extrémizmom a radikalizáciou.

Úloha č. 2.6

<i>Spolupracovať so Slovenským futbalovým zväzom pri identifikácii prejavov extrémizmu na futbalových štadiónoch.</i>	
Zodpovedný subjekt:	MV SR, SFZ
Spolupráca:	MVO
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	priebežne
Plnenie:	Zabezpečiť špecialistov Policajného zboru a zabezpečiť lektorov SFZ.
Výsledok:	Usporiadanie seminárov a inštruktážno – metodických zamestnaní, ktorých cieľom je vzdelávať pracovníkov, ktorí sa dostávajú do kontaktu s futbalovými fanúšikmi za účelom identifikácie prejavov antisemitizmu, rasizmu a xenofóbie použité graficky alebo slovne. Cielené zvyšovanie vedomostí o extrémizme pri skupinách pracovníkov, ktoré s vysokou pravdepodobnosťou budú prichádzať do styku s rizikovými jedincami a skupinami.

Úloha č. 2.7

Analyzovať duchovnú scénu v Slovenskej republike so zameraním na duchovné spoločenstvá vykazujúce znaky náboženského extrémizmu.

Zodpovedný subjekt:	MK SR
Spolupráca:	MV SR, MVO
Termín:	priebežne
Zdroje:	v rámci kapitoly
Plnenie:	V rámci prevencie aktívne monitorovať duchovnú scénu najmä s ohľadom na ideové smery vykazujúce znaky extrémizmu.
Výsledok:	Prevenca radikalizácie.

Úloha č. 2.8

Realizovať vzdelávacie aktivity pre profesijné skupiny, registrované cirkvi a náboženské spoločnosti v oblasti prevencie extrémizmu a radikalizácie.

Zodpovedný subjekt:	MK SR
Spolupracujúci:	NOC, cirkvi a náboženské spoločnosti, MVO
Termín:	priebežne
Zdroje:	v rámci kapitoly
Plnenie:	V rámci prevencie realizovať vzdelávacie aktivity.
Výsledok:	Prevenca a zvyšovanie povedomia o problematike extrémizmu.

Úloha č. 2.9

Vzdelávať príslušníkov Slovenskej informačnej služby a Vojenského spravodajstva zaoberajúcich sa problematikou boja proti extrémizmu o aktuálnych bezpečnostných rizikách, trendoch a vývoji v tejto oblasti.

Zodpovedný:	SIS, VS
Spolupráca:	MV SR
Termín:	priebežne
Zdroje:	v rámci kapitoly
Plnenie:	Organizačne a personálne zabezpečiť vzdelávanie príslušníkov k problematike extrémizmu.
Výsledok:	Zvýšenie odbornosti príslušníkov SIS.

Úloha č. 2.10

Spolupracovať na medzirezortnej úrovni s inými bezpečnostnými zložkami a orgánmi štátnej správy a na medzinárodnej úrovni so zahraničnými partnermi a podieľať sa na predchádzaní a eliminovaní prejavov extrémizmu, rasizmu, xenofóbie a iných foriem intolerancie či diskriminácie v slovenskej spoločnosti.

Zodpovedný:	SIS
Spolupráca:	
Termín:	priebežne

Zdroje:	v rámci kapitoly
Plnenie:	Efektívne spolupracovať so zainteresovanými subjektmi za účelom predchádzania a eliminácie prejavov rôznych foriem intolerancie.
Výsledok:	Aktívne sa podieľať na predchádzaní a eliminácii prejavov extrémizmu, rasizmu, xenofóbie a iných foriem intolerancie či diskriminácie v slovenskej spoločnosti.

Úloha č. 2.11

<i>Zvyšovať povedomie o negatívnych dopadoch extrémizmu, rasizmu a iných foriem diskriminácie pre spoločnosť.</i>	
Zodpovedný subjekt:	SNSĽP
Spolupráca:	MVO
Termín:	priebežne
Zdroje:	v rámci rozpočtu SNSĽP
Plnenie:	Vzdelávať verejnosť cez rôzne aktivity zamerané proti rasizmu, extrémizmu a diskriminácii.
Výsledok:	Zvýšenie povedomia verejnosti v oblasti negatívnych dopadov extrémizmu, rasizmu a iných foriem diskriminácie a prevencia pred prejavmi rasizmu, extrémizmu a diskriminácie.

3. Efektívne monitorovať extrémistické skupiny a odhaľovať trestné činy extrémizmu, stíhať ich páchatel'ov.

Úloha č. 3.1

<i>Zabezpečiť efektívnu výmenu informácií medzi Policajným zborom, Vojenským spravodajstvom a Slovenskou informačnou službou.</i>	
Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	SIS, VS
Termín:	priebežne
Zdroje:	v rámci kapitoly
Plnenie:	Zabezpečiť rýchle ale najmä efektívne zdieľanie a výmenu informácií o prejavoch extrémizmu a súvisiacich aktivitách, výmena informácií o trestných činoch extrémizmu medzi zainteresovanými zložkami a to v obojsmernom toku medzi všetkými subjektmi.
Výsledok:	Zefektívnenie výmeny informácií za účelom potreby ich služobného využitia.

Úloha č. 3.2

<i>Aktualizovať metodiku pre vyšetrovateľov Policajného zboru k problematike extrémizmu.</i>	
Zodpovedný subjekt:	MV SR

Spolupráca:	GP SR
Zdroje:	
Termín:	2015 a priebežne
Plnenie:	Na základe štvrtročných stretnutí so zástupcami MS SR, GP SR a Policajného zboru analyzovať nedostatky v postupe OČTK a následne tieto eliminovať formou zostavenia metodického materiálu.
Výsledok:	Vypracovanie metodiky vyšetrovania trestných činov extrémizmu pre vyšetrovateľov Policajného zboru.

Úloha č. 3.3

Aktualizovať databázu rozsudkov a rozhodnutí súvisiacich s problematikou extrémizmu pre potreby Policajného zboru.

Zodpovedný subjekt:	MS SR
Spolupráca:	MV SR
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	priebežne
Plnenie:	Zabezpečiť aktuálne informácie do databázy rozsudkov a rozhodnutí v súvislosti s problematikou extrémizmu.
Výsledok:	Fungujúca a aktuálna databáza rozsudkov a rozhodnutí.

Úloha č. 3.4

Spolupracovať na medzinárodnej úrovni s policajnými zbormi štátov Európskej únie s dôrazom na členské krajiny V4 pri vzájomnej výmene informácií a využívať všetky právne a organizačné nástroje tejto výmeny.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	každoročne do 31. decembra 2019
Plnenie:	Na základe stretnutí skupín V4, Salzburského fóra ako aj na základe stretnutí ďalších pracovných skupín a konferencií, uskutočňovať efektívnu výmenu informácií na medzinárodnej úrovni.
Výsledok:	Využiť získané informácie v praxi a informovať policajtov zaradených na KR PZ a OR PZ.

Úloha č. 3.5

S ohľadom na poznatky aplikačnej praxe analyzovať predmetné ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku týkajúce sa boja proti extrémizmu.

Zodpovedný subjekt:	MS SR, MV SR, GP SR
Spolupráca:	MVO
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	31. december 2015

Plnenie:	Vykonať zber podkladov a následne analýzu právno-aplikačnej praxe ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku týkajúcich sa boja proti extrémizmu.
Výsledok:	Zhodnotiť na základe analýzy potrebu novej právnej úpravy.

Úloha č. 3.6

Pripraviť legislatívny materiál k zmene Trestného zákona a Trestného poriadku a predložiť ho do legislatívneho procesu.

Zodpovedný subjekt:	MS SR,
Spolupráca:	MV SR, GP SR
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	30. jún 2016
Plnenie:	V závislosti od výsledku vykonanej analýzy v rámci úlohy 3.5 príprava legislatívneho materiálu k zmene trestných kódexov.
Výsledok:	V prípade potreby novelizácia ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku týkajúcich sa boja proti extrémizmu.

Úloha č. 3.7

Posilnenie postavenia obetí trestných činov extrémizmu.

Zodpovedný subjekt:	MS SR
Spolupráca:	MV SR, GP SR, MPSVaR SR
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	30. október 2015
Plnenie:	Transpozícia smernice EP a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV do právneho poriadku SR.
Výsledok:	Posilnenie postavenia obetí trestných činov a rozšírenie prístupu k službám na podporu obetí - osobitná potreba ochrany obetí trestných činov z nenávisti.

Úloha č. 3.8

Vzdelávanie veliteľov bezpečnostných opatrení.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	dvojiročne
Plnenie:	Systematické vzdelávanie veliteľov bezpečnostných opatrení v rámci problematiky extrémizmu.
Výsledok:	Prehľadovanie odbornosti veliteľov bezpečnostných opatrení.

Úloha č. 3.9

Monitorovať aktuálne dianie v oblasti extrémizmu v Slovenskej republike prostredníctvom médií.

Zodpovedný subjekt:	SNSLP
Spolupráca:	MVO
Termín:	priebežne
Zdroje:	v rámci rozpočtu SNSLP
Plnenie:	Monitorovať médiá so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a oblasť prevencie proti extrémizmu.
Výsledok:	Vytvorenie podkladu pre vypracovanie Správy monitoringu médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu.

Úloha č. 3.10

Vypracovať Správu monitoringu médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu.

Zodpovedný subjekt:	SNSLP
Spolupráca:	
Termín:	do 30. apríla 2015 a následne každoročne k uvedenému termínu za predchádzajúci kalendárny rok
Zdroje:	v rámci rozpočtu SNSLP
Plnenie:	Vypracovať kvalitatívnu a kvantitatívnu analýzu podkladov vychádzajúcich z monitoringu médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a oblasť prevencie proti extrémizmu.
Výsledok:	Správa monitoringu médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu v elektronickej podobe.

Úloha č. 3.11

Orientovať spravodajskú činnosť na extrémistické prejavy a aktivity, ktoré vychádzajú z rasovej, národnostnej, ideologickej, politickej, sociálnej, náboženskej nenávisti alebo z nadradenosti alebo zo xenofóbie alebo z iných foriem intolerancie, ktoré smerujú proti ústavnému zriadeniu a vnútornému poriadku Slovenskej republiky alebo ohrozujú bezpečnosť a majetok občanov Slovenskej republiky alebo záujmy Slovenskej republiky alebo medzinárodného spoločenstva. Relevantné zistenia z oblasti boja proti extrémizmu poskytovať vo forme spravodajských produktov určeným externým príjemcom.

Zodpovedný subjekt:	SIS
Spolupráca:	
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	priebežne
Plnenie:	Cielene zamerať spravodajskú činnosť na konkrétne prejavy extrémizmu a aktivity vychádzajúce z rasovej, národnostnej, ideologickej, politickej, sociálnej, náboženskej nenávisti alebo

	z nadradenosti, xenofóbie alebo z iných foriem intolerancie či diskriminácie.
Výsledok:	Poskytovať vo forme spravodajských produktov určeným externým príjemcom.

4. Vytvárať inštitucionálne a personálne kapacity pre štátne orgány plniace úlohy vo veciach ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu.

Úloha č. 4.1

Analýza trestných činov extrémizmu, ich skladby a páchatel'ov a oboznámenie s vypracovaným dokumentom členov medzirezortnej pracovnej skupiny odborníkov zameranej na elimináciu rasovo motivovanej trestnej činnosti extrémizmu a diváckeho násilia.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	MPSO
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	do 30. júna 2015 a následne každoročne k uvedenému termínu za predchádzajúci kalendárny rok
Plnenie:	Na základe informácií, ktorými disponuje na centrálnej úrovni odbor extrémizmu a diváckeho násilia úradu kriminálnej polície prezídia Policajného zboru, budú vytvárané analytické výstupy k páchatel'om a trestným činom extrémizmu.
Výsledok:	Vypracovanie analýzy pre potreby ďalšieho využitia.

Úloha č. 4.2

Vyčleniť pozície špecialistov pri plnení úloh v bezpečnostných opatreniach, ktorí budú v pôsobnosti krajských riaditeľ'stiev.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	KR PZ
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	do 31. decembra 2016
Plnenie:	Zabezpečiť vytvorenie pozície špecialistov bezpečnostných opatrení a následné vzdelávanie týchto špecialistov na úseku problematiky extrémizmu z OPP KR PZ.
Výsledok:	Vyčlenenie špecialistov bezpečnostných opatrení a zvýšenie vzdelanostnej úrovne týchto špecialistov na úseku problematiky extrémizmu.

Úloha č. 4.3

Realizovať výskum nových trendov, foriem a metód aktivít, organizovania, prepojenia extrémistických a radikálnych skupín.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	MVO
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	priebežne
Plnenie:	Realizovať výskumné úlohy zamerané na nové trendy, formy a metódy aktivít a prejavov extrémistických skupín.
Výsledok:	Analytické materiály a zvýšenie úrovne poznania o aktuálnych metódach a formách extrémizmu.

Úloha č. 4.4

Vypracovávať a poskytovať na ďalšie využitie Policajnému zboru analytické hodnotenia bezpečnostnej situácie v oblasti extrémizmu na území Slovenskej republiky so zameraním na potenciálne bezpečnostné riziká, aktuálne hrozby, trendy a vývoj v tejto oblasti.

Zodpovedný subjekt:	SIS
Spolupráca:	
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	priebežne
Plnenie:	Vypracovanie a následné poskytnutie analýz na účely služobného využitia.
Výsledok:	Analytické hodnotenia bezpečnostnej situácie na území Slovenskej republiky.

Úloha č. 4.5

Ustanoviť APZ za znalca ad hoc v súlade s § 15 zákona č. 382/ 2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	do 31. decembra 2019
Plnenie:	Zabezpečiť po ustanovení APZ za tzv. znalca ad hoc, v prípadoch, keď bude v trestnom konaní potrebné znalecké dokazovanie na posúdenie prejavov extrémizmu a činov extrémizmu na výsledok orientovaný výkon znaleckého dokazovania vzhľadom na špecifiká konkrétneho činu určením fyzickej osoby alebo skupiny fyzických osôb, ktoré budú mať postavenie konzultanta, resp. konzultantov APZ podľa § 16 zákona.
Výsledok:	Ustanovenie APZ za znalca ad hoc.

Úloha č. 4.6

Vytvoriť predpoklady na realizáciu aplikovaného výskumu, ktorého objektom bude dynamika kriminálneho extrémizmu.

Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	do 30. novembra 2015
Plnenie:	Organizačne a personálne zabezpečiť realizáciu výskumnej činnosti.
Výsledok:	Aplikovaný výskum dynamiky kriminálneho extrémizmu.

Úloha č. 4.7

<i>Vytvoriť predpoklady a zorganizovať medzinárodnú konferenciu na tému: „Občan právneho štátu neakceptuje prejavy kriminálneho extrémizmu.“</i>	
Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	MVO
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	do 31. októbra 2016
Plnenie:	Organizačne pripraviť a po odbornej stránke zastrešiť medzinárodnú konferenciu.
Výsledok:	Organizácia medzinárodnej konferencie.

Úloha č. 4.8

<i>V rámci systému policajného vzdelávania pripraviť modul vzdelávania „Kontrola kriminálneho extrémizmu“ a vytvoriť predpoklady k jeho pedagogickej realizácii.</i>	
Zodpovedný subjekt:	MV SR
Spolupráca:	
Zdroje:	v rámci kapitoly
Termín:	do 28. februára 2018
Plnenie:	Pripraviť odborné predpoklady pre modul vzdelávania „Kontrola kriminálneho extrémizmu“.
Výsledok:	Pedagogická realizácia modulu „Kontrola kriminálneho extrémizmu“.

Zoznam použitých skratiek

MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
ÚPSVaR – ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MO SR – Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MK SR – Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MZVaEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
GP SR – Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
OČTK – orgány činné v trestnom konaní
EP – Európsky parlament
DG – Generálne riaditeľstvo
RTVS – Rozhlas a televízia Slovenska
SIS – Slovenská informačná služba
KR PZ – krajské riaditeľstvo Policajného zboru
ZMOS – Združenie miest a obcí Slovenska
UMS – Únia miest Slovenska
A PZ – Akadémia Policajného zboru v Bratislave
NOC – Národné osvetové centrum
MPSO – medzirezortná pracovná skupina
SNSĽP – Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
ÚKP P PZ – úrad kriminálnej polície prezídia Policajného zboru
NATO – Organizácia Severoatlantickej zmluvy
SP – Slovenská pospolitosť
SHO – Slovenské Hnutie Obrody
NSS – Nové slobodné Slovensko
OR PZ - okresné riaditeľstvo Policajného zboru
OPP KR PZ – odbor poriadkovej polície krajského riaditeľstva Policajného zboru
SB – Slovenskí Branci
ĽSNS - Ľudová strana Naše Slovensko

Príloha č. 1

Súčasný stav problematiky extrémizmu v SR

Vývoj extrémizmu na území SR od roku 2011

Vychádzajúc z údajov informačného systému Evidenčno-štatistický systém kriminality v oblasti rasovo motivovaných trestných činov a trestných činov extrémizmu od roku 2011 môžeme konštatovať, že nápad trestnej činnosti mal v sledovanom období klesajúcu tendenciu. Počet uvedených trestných činov vykazoval neustály medziročný pokles. Spomedzi trestných činov extrémizmu bol počas uvedeného obdobia najčastejšie páchaný trestný čin podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 Trestného zákona. Jedným z výsledkov signálnej správy spracovanej na tému „Príčiny rastu radikalizácie a agresivity určitých skupín obyvateľstva“¹³ bolo, že podiel latencie pri trestných činoch hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona a podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 Trestného zákona bol pomerne vysoký oproti ostatným trestným činom násilnej kriminality.

Páchatelia trestných činov extrémizmu

Z hľadiska vekovej štruktúry páchatel'ov trestných činov v uvedenom období nedochádzalo v rámci porovnávaných rokov a trestných činov k výrazným zmenám a najväčší počet páchatel'ov patril do skupiny osôb vo veku 25 rokov a viac. Porovnávanými vekovými kategóriami sú 15 až 18 rokov, 18 až 25 rokov a 25 rokov a viac. Vo väčšine prípadov sa pri týchto osobách uvádzal ako rodinný stav slobodný.

V roku 2011 bol počet páchatel'ov v kategórii 18 až 25 rokov a 25 rokov a viac, rovnaký, celkovo išlo o 91 páchatel'ov. Počet slobodných páchatel'ov z celkového počtu bol približne 80%. Pri skladbe páchatel'ov podľa vzdelania uvádzame, že podľa zistených údajov išlo najmä o osoby so základným vzdelaním. Národnosť páchatel'ov v roku 2011 bola v 4 prípadoch iná ako slovenská.

Pre rok 2012 uvádzame, že podľa veku páchatel'ov je zrejmé, že trestných činov extrémizmu sa dopúšťajú najmä osoby staršie ako 25 rokov, pričom vychádzame z počtu 49 páchatel'ov. Až v 80 % prípadov sa pri páchatel'och uvádza ako rodinný stav slobodný. Pri skladbe páchatel'ov podľa vzdelania uvádzame, že ide najmä o osoby so stredoškolským alebo základným vzdelaním. Národnosť páchatel'ov v roku 2012 je čisto slovenská.

Údaje pre rok 2013 ukazujú, že trestných činov extrémizmu sa dopúšťali v najväčšej miere osoby staršie ako 25 rokov, ich počet tvoril viac ako polovicu z celkového počtu páchatel'ov. Až pri 85 % páchatel'ov bolo ako rodinný stav uvedené slobodný. Národnosť páchatel'ov bola až na dva prípady slovenská, pričom celkový počet páchatel'ov bol 47.

¹³Signálna správa o príčinách rastu radikalizmu a agresivity určitých skupín obyvateľstva, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2012.

Faktormi, ktoré prispievali k extrémizmu boli podľa informácií vyplývajúcich zo signálnej správy¹⁴ najmä (uvádzame v poradí od faktoru s najväčším vplyvom): vplyv ulice, internet a jednoduchý prístup k agresívnym stránkam, neschopnosť rodičov kontrolovať voľnočasové aktivity detí, nevhodný vplyv médií, vplyv spoločnosti ako takej, nedostatok času rodičov venovaný deťom, vplyv cirkví a vplyv školy.

Spôsoby páchania trestných činov extrémizmu

Vývoj kriminality taktiež naznačuje trend, že prejavy rasovej diskriminácie a iných foriem neznašanlivosti sa v poslednom období postupne presúvajú z „ulice“ do „virtuálneho priestoru“, teda v mnohých prípadoch je táto trestná činnosť páchaná prostredníctvom sociálnych sietí na internete. Najčastejšie sa touto formou páchajú trestné činy podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 Trestného zákona, hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona a podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 Trestného zákona. Sociálne siete a diskusné fóra sa tiež využívajú na ponuku nákupu, predaja a výroby rôzneho extrémistického materiálu.

V súvislosti s rozširovaním aktivít pravicovo orientovaných skupín nastala v posledných rokoch taktiež zmena v aktivitách týchto subjektov. Začínajú prevládať snahy a vyvíjanie aktivít smerom k zahraničným subjektom (napr. protesty v Poľsku „Deň nezávislosti“ alebo podpora od členov Dělnickej strany sociální spravedlnosti z Českej republiky). Aktivity začínajú byť sofistikovanejšie a vyznačujú sa dlhodobým plánovaním s cieľom získania finančných zdrojov, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie ich cieľov, ktoré sú v poslednom období motivované hlavne politicky.

Subjekty s extrémistickými prejavmi

Ludová strana Naše Slovensko (ďalej „ĽSNS“) je politická strana, ktorá postavila svoju argumentáciu zväčša len na protirómskej propagande. Strana vznikla v roku 2009 premenovaním už existujúcej no neaktívnej politickej strany „Priateľov vína“. Členská základňa je tvorená najmä zástupcami občianskeho združenia Slovenskej pospolitosti. Protestné zhromaždenia organizované ĽSNS vo viacerých mestách na Slovensku boli orientované hlavne protirómsky. Politika tejto strany je orientovaná proti Európskej únii a proti NATO. Viaceré vyjadrenia predstaviteľov tejto politickej strany sú silno nacionálne ladené.

Neformálnym združením s krajne pravicovou nacionalistickou orientáciou je **Národný odpor Slovensko (ďalej „NOS“)**. NOS považuje násilie za legitímny prostriedok na vyjadrenie odporu. Povedomie medzi prívržencami nacionalistických myšlienok získava a zvyšuje najmä prostredníctvom internetu, kde vyzýva k zakladaniu buniek Národného odporu v jednotlivých slovenských obciach. Najaktívnejší je Národný odpor Nitra a Bratislava. Jeho členovia sa na verejnosti neprezentujú a zostávajú v anonymite. Medzi ich činnosti patrí aj organizovanie tzv. White Power Music koncertov v SR ako aj v okolitých krajinách ako Česko, Poľsko a Maďarsko. Jej členovia sú zvyčajne podporovateľmi aj iných občianskych združení podporujúcich nacionálno-extrémistické názory ako napr. Slovenskej

¹⁴ Tamtiež.

pospolitosti, Slovenského hnutia obrody, alebo Nového slobodného Slovenska. S uvedeným hnutím sa spája aj útok na návštevníkov nitrianskeho baru Mariatchi v roku 2013.

Slovenská pospolitosť (SP) je slovenské nacionalistické zoskupenie, zaregistrované od 9. mája 1995 ako občianske združenie so sídlom v Ružomberku. Na internetových stránkach sa členovia hlásia k slovenským a slovanským tradíciám. Občianske združenie Slovenská pospolitosť hlása aj ideológiu „bieleho a kresťanského Slovenska“. V znaku Slovenskej pospolitosti sa nachádza biely dvojkriž v modrom kruhu podobný so znakom „Hlinkovej gardy“. Členská základňa je zložená najmä z mladých ľudí, ktorí aj cez internet radi presadzujú svoje radikálne názory na Rómov ako aj k problematike holokaustu. SP sa pravidelne zúčastňuje na rôznych pravicovo extrémistických akciách v zahraničí (napr. na zhromaždeniach proti neprispôsobivým Rómom v Česku) a podobné akcie organizuje aj v SR.

Nové slobodné Slovensko (NSS) je občianske združenie s dátumom registrácie na MV SR 26. júla 2000 so sídlom v Prešove. Zakladateľom a predsedom je bývalý člen skinhedskej hudobnej skupiny. Združenie viac krát menilo podstatu svojej činnosti, pričom smerovanie je podobné ako u SP. V posledných rokoch má združenie NSS menej aktivít a veľa členov prešlo k SP alebo SHO. Taktiež sa ich členovia zúčastňujú na rôznych protestoch a zhromaždeniach organizovaných pravicovými extrémistickými zoskupeniami.

Slovenské Hnutie Obrody (SHO) je občianske združenie zaregistrované na MV SR 24. mája 2004 so sídlom v Nitre. Podľa ich vyjadrení na internetových stránkach sa snaží prehlbovať národné a nacionálne vlastenectvo Slovákov. Na rôznych akciách členovia SHO často podporujú aktivity SP a NSS. Aktivity SHO zahŕňovali aj podporu športovo-branných oddielov „Slovenských Brancov“. SHO je orientované nacionálne a proti európsky. Predstavitelia tohto hnutia často vystupujú na rôznych pravicovo extrémistických akciách v SR, ale aj v zahraničí.

Športovo – branné organizácie

Osobitnou skupinou sú športovo-branné organizácie, ktoré nevykazujú všetky znaky extrémizmu, ale sú ovplyvňované pravicovými extrémistami, prípadne sa do ich aktivít zapájajú jednotliví členovia extrémistických zoskupení ako SP alebo SHO a vzhľadom na povahu svojich aktivít (vojenský výcvik, používanie expanzných zbraní atď.) môžu predstavovať bezpečnostné riziko do budúcnosti.

Od roku 2011 vznikali aj rôzne športovo-branné až militantné spolky ako „**Akčná skupina Vzдор Kysuce**“ (založená členmi Slovenskej pospolitosti Žilina) a športovo-branná skupina „**oddiel Dobrovoľník**“ založená členmi SHO. Tieto zoskupenia aktívne spolupracovali s podobnými polovojenskými (militantnými) extrémistickými oddielmi z Poľska, Ruska a Maďarska. Počas spoločných stretnutí nacvičovali sebaobranu, strelbu, prepádové akcie v obytných priestoroch a boj o prežitie v lesoch. Pre tieto skupiny je charakteristické používanie vojenského oblečenia a vybavenia. Aktivity skupín sú preverované políciou najmä v súvislosti s používaním zbraní. Bolo zistené, že členovia skupín používajú najmä expanzné a vzduchové zbrane a niektorí členovia majú zbrojné preukazy.

Podobnou skupinou je i neformálne zoskupenie „*Slovenskí Branci*“ (*d'alej len „SB“*), medzi členmi ktorého sa môžu vyskytovať aj osoby s radikálnymi názormi. V minulosti toto zoskupenie podporovalo aktivity organizované SHO, ale aj SP. Členovia SB sa stále organizačne rozširujú a robia časté náboje do svojich radov. Na reklamných plagátoch sa prezentujú so zahalenými tvármi a v rôznych vojenských prepadových situáciách s odkazom na históriu a podporu tradícii Slovenska. V minulosti tu bolo prepojenie aj cez rôznych členov zo SP, ktorí vykonávali aj výcvik členov SB.

Chuligáni podporujúci neonacizmus – tzv. nazi hooligans

Určitý prienik pravicového extrémizmu je viditeľný aj na futbalových štadiónoch, kde si svoje miesto našla najmä extrémistická rétorika a symbolika. O prepojení s pravicovou extrémistickou scénou možno hovoriť najmä v spojitosti s rizikovými fanúšikmi najväčších slovenských futbalových klubov.

Subjekty pôsobiace na ľavicovej extrémistickej scéne

Z ľavicového spektra extrémistických hnutí sa najviac zviditeľňovalo hnutie **Antifa (tiež aj AFA)**. Prívrženci a sympatizanti AFA používajú násilie ako metódu boja proti neonacistom. Typický je pre nich militantný, násilný spôsob ich aktivít, či boj proti členom pravicových zoskupení, ako napríklad proti SP alebo NSS. Ich prejavy na verejnosti sú sprevádzané ničením verejného a súkromného majetku, výtržnosťami, útokmi na pravicových extrémistov a rôznymi počítačovými útokmi na internete¹⁵ aj na stránky rôznych ministerstiev. Ich útoky sú anonymné. Svojimi aktivitami sa prezentujú na internetových stránkach. Najväčšie bunky hnutia AFA sú v Bratislave a v Košiciach. V uplynulých rokoch sa zapojili len do niektorých verejných protestov, napr. štrajk učiteľov za zvýšenie plátov alebo protestných zhromaždení „Gorila“. Pravidelne protestujú proti verejným zhromaždeniam organizovaným SP.

Československá anarchistická federácia. Činnosť anarchistov je prepojená s činnosťou antiglobalistov a hnutím Antifa. Majú tendenciu prezentovať svoje prejavy v pozitívnom zmysle. V roku 2012 boli pre nich živnou pôdou protesty „Gorila“, kde boli zaznamenané aj aktivity priaznivcov takzvanej skupiny Anonymous (vystupujúci v maskách inšpirovaných z filmu „V ako Vendetta“). Stúpenci skupiny Anonymous v týchto maskách pod skrytou identitou vyvolávajú výtržnosti na rôznych verejných podujatiach v súvislosti s propagáciou anarchistických ideí.

Zahraničné extrémistické subjekty pôsobiace v SR

Na južnom Slovensku pôsobia aj bunky/miestnej organizácie strany **Jobbik - Hnutie za lepšie Maďarsko (JOBBIK-Magyarországért Mozgalo)**. Jobbik je maďarská politická strana s otvorene revizionistickými, extrémistickými nacionálnymi požiadavkami na zmenu štátno-právneho usporiadania území, ktoré kedysi patrili k Uhorsku. Strana neuznáva Trianonskú mierovú zmluvu a požaduje jej revíziu. Členovia Jobbiku pravidelne na južnom

¹⁵Napríklad program DoS (z ang. Denial of Service – zamietnutie služby, DDoS Distributed Denial of Service – distribuované zamietnutie služby) ale aj nevyžiadaná pošta.

Slovensku organizujú rôzne akcie, ktoré sú zamerané na odtrhnutie južnej časti Slovenska a pripojenie k Maďarsku. Ich aktivity sú nacionálne, kde nie zriedka prichádzajú podporovatelia aj v uniformách „Horthyho podporovateľov“¹⁶ alebo v uniformách zrušených extrémistických „Maďarských gárd“.

Mládežnícke zhromaždenie – Hnutie 64 Žúp (Hatvannégy Vármegyei Ifjusági Mozgalom) je ďalším zo subjektov extrémistickej scény, ktorý nie je pôvodom slovenský. Myšlienkou hnutia je znovu obnovenie územnosprávneho členenia Uhorska, ktorého súčasťou bolo dnešné Slovensko. V samotnom Maďarsku registrujú toto združenie ako krajne pravicovú iredentistickú organizáciu, voči ktorej už zasahovali aj policajné zložky. Cieľom hnutia je zjednotenie všetkých Maďarov v jednom štáte prostredníctvom územnej autonómie a revízia Trianonskej zmluvy.

Vývoj z hľadiska prognóz

Z hľadiska prognózy vývoja páchania trestných činov extrémizmu možno predpokladať, že uvedená trestná činnosť bude na rovnakej úrovni, nepredpokladá sa zásadný nárast. Páchanie tohto druhu trestnej činnosti bude pravdepodobne motivované snahami extrémistov o oslovovanie širších skupín vlastných sympatizantov a o ich radikalizáciu podnecovaním k neznašanlivosti voči minoritným a zraniteľným skupinám či nabádaním k ich hanobeniu na základe ich rasovej, národnostnej, etnickej, sociálnej príslušnosti, sexuálnej orientácie, vierovyznania alebo farby pleti či spoločenského statusu a pod. Na tieto aktivity bude čoraz masovejšie využívaný najmä internetový priestor. Jednotlivé bezpečnostné zložky štátu by preto nemali v budúcnosti poľaviť v snahách eliminovať páchatel'ov týchto trestných činov, ako aj v preventívnych aktivitách, ktorými by predchádzali a zabraňovali páchaniu trestných činov extrémizmu.

Do budúcnosti možno očakávať silnejšie úsilie pravicovo-extrémistických skupín, ich predstaviteľ'ov a sympatizantov o vlastné zviditeľňovanie sa prezentovaním ideológií a tém, ktoré môžu vyvolávať napätie v širšej spoločnosti či jej polarizáciu.

V súvislosti s ambíciami predstaviteľ'ov pravicovej extrémistickej scény o prienik do politického a verejného života, a legitimizovať tak extrémistické ideológie je možné očakávať rozširovanie spolupráce krajne nacionalisticky orientovaných subjektov na medzinárodnej úrovni. U pravicovo-extrémistických skupín, ich predstaviteľ'ov a sympatizantov sa dajú predpokladať najmä útoky zamerané voči pravicovým extrémistom a ich majetku, blokácie ich verejných stretnutí, virtuálne monitorovanie a zosmiešňovanie prívržencov pravicovej extrémistickej scény.

¹⁶ Miklós Horthy pochádzal zo šľachtického kalvinistického rodu. V mladosti cestoval veľa po svete a pôsobil ako rakúsko-uhorský diplomat v Turecku a ďalších krajinách. Horthy tiež predstavoval pre Hitlera významného partnera pri rozbižení Československa (neskôr po Mnichovskej dohode Česko-Slovenska).

Príloha č. 2

Tabuľka č. 1

TRESTNÉ ČINY RASOVO MOTIVOVANÉ A TRESTNÉ ČINY EXTRÉMIZMU ROK 2011						
Kraj	Zistené	Objasnené	Objasnenosť v %	Maloletý páchatel'	Mladistvý páchatel'	Stíhané a vyšetrované osoby
Bratislavský	35	13	37,14%	-	2	10
Trnavský	26	7	26,92%	-	-	7
Trenčiansky	48	15	31,25%	-	3	17
Nitriansky	33	14	42,42%	-	1	10
Žilinský	21	15	71,43%	2	3	15
Banskobystrický	32	16	50%	-	4	15
Prešovský	19	15	78,98%	-	4	11
Košický	29	12	41,38%	2	7	12
Slovenská republika	243	107	44,03%	4	24	97

Tabuľka č. 2

TRESTNÉ ČINY RASOVO MOTIVOVANÉ A TRESTNÉ ČINY EXTRÉMIZMU ROK 2012						
Kraj	Zistené	Objasnené	Objasnenosť v %	Maloletý páchatel'	Mladistvý páchatel'	Stíhané a vyšetrované osoby
Bratislavský	24	9	37,5%	-	-	9
Trnavský	10	3	33,3%	1	-	2
Trenčiansky	9	6	66,67%	-	2	9
Nitriansky	15	4	26,67%	-	-	4
Žilinský	5	4	80%	-	2	5
Banskobystrický	19	8	42,11%	1	2	11
Prešovský	9	4	44,44%	-	2	3
Košický	11	4	36,36%	-	3	6
Slovenská republika	104*	43**	41,35%	2	11	49

* dva prípady boli zistené Vojenskou políciou

** jeden prípad bol objasnený Vojenskou políciou

Tabuľka č. 3

TRESTNÉ ČINY RASOVO MOTIVOVANÉ A TRESTNÉ ČINY EXTRÉMIZMU ROK 2013						
Kraj	Zistené	Objasnené	Objasnenosť v %	Maloletý páchatel'	Mladistvý páchatel'	Stíhané a vyšetrované osoby
Bratislavský	18	11	61,11%	-	-	16
Trnavský	7	1	14,29%	-	-	1
Trenčiansky	6	5	83,33%	-	-	4
Nitriansky	13	4	30,77%	1	1	10
Žilinský	4	3	75%	-	-	3
Banskobystrický	9	4	44,44%	1	3	10
Prešovský	9	3	33,33%	-	2	6
Košický	11	9	81,82%	-	7	14
Slovenská republika	78*	40	51,28%	2	13	64

* jeden prípad bol zistený Zborom väzenskej a justičnej stráže

Tabuľka č. 4

TRESTNÉ ČINY RASOVO MOTIVOVANÉ A TRESTNÉ ČINY EXTRÉMIZMU ROK 2014						
Kraj	Zistené	Objasnené	Objasnenosť v %	Maloletý páchateľ	Mladistvý páchateľ	Stíhané a vyšetrované osoby
Bratislavský	14	4	28,57	-	1	3
Trnavský	5	2	40	-	1	3
Trenčiansky	11	9	81,82	2	3	10
Nitriansky	7	0	0	-	-	2
Žilinský	7	3	42,86	-	-	4
Banskobystrický	11	7	63,64	-	2	10
Prešovský	6	6	100	-	-	5
Košický	5	2	40	1	1	3
Slovenská republika	66	33	50	3	8	40

Tabuľka č. 5

Priestupky extrémizmu v roku 2014	
Kraj	počet priestupkov
Bratislavský	14
Trnavský	1
Trenčiansky	-
Nitriansky	2
Žilinský	6
Banskobystrický	2
Prešovský	-
Košický	1
Slovenská republika	26